

UCHWAŁA Nr 151 RADY MINISTRÓW

z dnia 13 kwietnia 1959 r.

w sprawie zapobiegania tworzeniu się oraz upływu zbędnych zapasów w przedsiębiorstwach produkcyjnych i w przedsiębiorstwach obrotu materiałami zaopatrzeniowymi.

I. Zasady przeciwdziałania gromadzeniu zbędnych zapasów.

§ 1. 1. W celu usprawnienia obrotu artykułami zaopatrzenia materiałowo-technicznego należy umożliwić przedsiębiorstwom produkcyjnym zaopatrywanie się bezpośrednio u producentów lub w sieci obrotu artykułami zaopatrzeniowymi.

2. Dla wykonania przepisu ust. 1 zobowiązuje się właściwych ministrów w szczególności do zapewnienia w planie 5-letnim oraz w planach rocznych na podstawie analizy ekonomicznej środków niezbędnych do:

- 1) rozbudowy sieci składów organizacji zbytu lub wydzierżawienia przez organizacje zbytu nie wykorzystywanych magazynów w zakładach produkcyjnych i w organizacjach zaopatrzeniowych, przede wszystkim w przypadkach, gdy umożliwi to ogólne obniżenie poziomu zapasów w kraju,
- 2) zorganizowania w określonych przypadkach składowisk przeznaczonych na artykuły masowe (np. węgiel, cement), zlokalizowanych w odpowiednich rejonach kraju, w celu zapobiegania sezonowym trudnościom transportowym i zapewnienia równomiernych dostaw dla odbiorców w ciągu całego roku,
- 3) uruchomienia w miarę potrzeby punktów sprzedaży detalicznej artykułów zaopatrzeniowych dla odbiorców pozarynkowych,
- 4) organizowania w ekonomicznie uzasadnionych przypadkach — dla umożliwienia kompleksowego zaopatrywania się odbiorców — wielobranżowych przedsiębiorstw obrotu hurtowo-detalicznego (artykuły budowlane, sprzęt motoryzacyjny itd.).

§ 2. 1. Usprawnienie zaopatrzenia materiałowo-technicznego odbiorców wymaga ustabilizowania stosunków handlowych między dostawcami a odbiorcami oraz zwiększenia roli i odpowiedzialności organizacji zbytu, a szczególnie ich jednostek terenowych.

2. W celu wykonania przepisu ust. 1 właściwi ministrowie powinni w szczególności:

- 1) opracować w ciągu 3 miesięcy asortymentowe normy minimalnych zapasów artykułów, jakie powinny być przechowywane w składach organizacji zbytu,
- 2) skracać obowiązujące terminy składania zamówień, a w miarę możliwości wprowadzać dowolne terminy składania zamówień na podstawie prowadzonej analizy, jak również na wniosek ministrów nadzorujących odbiorców,
- 3) umożliwić przedsiębiorstwom produkcyjnym zakup artykułów rozdzielanych w organizacjach zbytu w dowolnych terminach w ramach przydziału rocznego,
- 4) w wydawanych przepisach o branżowych warunkach dostaw przewidzieć możliwość stosowania wieloletnich umów dostawy między odbiorcami a dostawcami na podstawie stabilizacji programów produkcyjnych i specjalizacji zakładów, ze szczególnym uwzględnieniem powiązań kooperacyjnych zapewniających odpowiednią jakość, odpowiednio skalkulowane ceny i terminowość dostaw.

§ 3. 1. Zobowiązuje się właściwych ministrów do ustalenia wykazu tych przedmiotów nietrwałych, które powinny być w całości spisywane w ciężar kosztów z chwilą wydania ich do użytkowania, oraz takich przedmiotów nietrwałych, dla których należy prowadzić ewidencję ilościową i okresową kontrolę ich zużycia zgodnie z obowiązującymi normami rzeczowymi, mimo spisania ich wartości w ciężar kosztów,

2. Zobowiązuje się Ministra Finansów do:

- 1) wprowadzenia zasady, że oprzyrządowanie do produkcji ostatecznie zaniechanej spisuje się w ciężar kosztów z chwilą zaniechania tej produkcji,
 - 2) wydania instrukcji wyjaśniającej, że wpływy i wydatki z tytułu odszkodowania za niewykonanie w całości lub w części zawartych umów dostawy (kary umowne) odprowadza się na rachunek strat i zysków przedsiębiorstwa, przy czym nie wyłącza się ich z podstawy obliczania lunduszu zakładowego,
 - 3) w celu usprawnienia sprawozdawczości — powołania komisji, która przeprowadzi wrywkowe badanie stosowanego systemu ewidencji środków obrotowych dla rozzeznania struktury zapasów w przedsiębiorstwach oraz zebrania wniosków co do ustalenia odpowiednich zmian w sprawozdawczości; w skład komisji powinni wejść przedstawiciele Komisji Planowania przy Radzie Ministrów, Głównego Urzędu Statystycznego, Rady Ekonomicznej przy Radzie Ministrów i właściwego ministerstwa.
3. Wykonanie przepisów, o których mowa w ust. 1 oraz w ust. 2 pkt 2 i 3, powinno nastąpić w terminie do dnia 1 lipca 1959 r., a przepisu określonego w ust. 2 pkt 1 — w terminie do dnia 1 grudnia 1959 r.

§ 4. Banki finansujące powinny w pełni wykorzystywać uprawnienia w zakresie podwyższania stopy procentowej lub nieudzielania kredytów przedsiębiorstwom wykazującym nieuzasadniony przyrost zapasów.

II. Zasady upłynnienia zbędnych i nadmiernych zapasów.

§ 5. 1. We wszystkich jednostkach gospodarki społecznej należy bieżąco analizować stany zapasów, ujawniać zapasy zbędne i nadmierne materiałów zaopatrzeniowych, wyrobów gotowych i produkcji w toku, zwanych dalej „artykułami”, i upłynnić je zgodnie z obowiązującymi przepisami.

2. Spisy ujawnionych nadmiernych i zbędnych zapasów (ust. 1) powinny być przesyłane do branżowo i terenowo właściwych hurtowni lub składów zbytu (jednostek zbytu) z ofertą sprzedaży.

§ 6. 1. W ciągu 2 tygodni, od daty otrzymania oferty (§ 5 ust. 2) jednostki zbytu powinny odpowiedzieć na ofertę wskazując artykuły, które zamierzają nabyć, lub wskazując bezpośrednich nabywców.

2. Jednostki zbytu powinny uzupełniać własne zapasy przynajmniej do wysokości minimalnych zapasów składowych (§ 2 ust. 2 pkt 1) z przydatnych artykułów zgłoszonych im do upłynnienia.

3. Jeśli jednostka zbytu nie ma możliwości zmagazynowania zakupionych artykułów, powinna pozostawić je na składzie dotychczasowego posiadacza do czasu znalezienia nabywcy i opłacać koszty magazynowania stosownie do zawartej umowy.

4. Jeśli jednostka zbytu nie nabywa zgłoszonych jej artykułów, powinna w ciągu 2 tygodni od daty otrzymania oferty w odpowiedzi na ofertę wskazać te pozycje artykułów, które zamierza ogłosić w biuletynie zbędnych i nadmiernych zapasów, zwanym dalej „biuletynem”.

5. Terenowa jednostka zbytu wymienia wykazy artykułów przeznaczonych do upłynnienia z innymi terenowymi jednostkami zbytu tej samej branży w celu zaoferowania materiałów jak najszerzszemu kręgowi odbiorców.

6. Artykuły nie upłynnione w drodze wymiany wykazów (ust. 5) terenowa jednostka zbytu zgłasza Komisji Planowania przy Radzie Ministrów w celu ogłoszenia w biuletynie.

7. Biuletyn wydaje Komisja Planowania przy Radzie Ministrów i rozpowszechnia za pośrednictwem „Gospodarki Materialowej”, a w zakresie artykułów przeznaczonych na zaopatrzenie rynku — również za pośrednictwem „Gazety Handlowej”. Koszty wydawania biuletynu pokrywa się z budżetu Państwa poprzez budżet Komisji Planowania przy Radzie Ministrów.

§ 7. 1. Artykuły, które nie zostały nabyte przez jednostkę zbytu lub na które jednostka zbytu nie wskazała nabywcy, przedsiębiorstwo może zaoferować do sprzedaży przedsiębiorstwu wyspecjalizowanemu w upłynnianiu remanentów, zwanemu dalej „przedsiębiorstwem wyspecjalizowanym”, lub sprzedać te artykuły dowolnym państwowym jednostkom organizacyjnym, a w razie braku nabywcy wśród państwowych jednostek organizacyjnych — spółdzielniom, rzemieślnikom i osobom prywatnym.

2. Przedsiębiorstwa — posiadacze zbędnych zapasów mogą w miarę potrzeby zorganizować sprzedaż tych zapasów w drodze własnej akwizycji.

§ 8. Zaleca się przedsiębiorstwom — posiadaczom zbędnych zapasów oraz ich jednostkom nadrzędnym organizowanie wystaw, spotkań informacyjnych, aukcji i stosowanie innych form uaktywnienia sprzedaży, szczególnie zapasów artykułów nietypowych i trudnych do zbycia, przy czym požądane jest, aby zapraszać na nie wszystkich ewentualnych nabywców, w tym miejscowy przemysł terenowy, spółdzielczość oraz organizacje rzemiosła.

§ 9. 1. Artykuły nie nadające się do dalszego użytku ze względu na stopień zniszczenia, nietypowe wymiary itp. powinny być bieżąco kwalifikowane na złom użytkowy, surowce wtórne, do demontażu, do przerobu itp.

2. Artykuły, których nie można wykorzystać w sposób podany w ust. 1, powinny być kwalifikowane do przetopienia lub na zniszczenie.

3. W miarę potrzeby — dla wykonania przepisów ust. 1 i 2 — dyrektorzy przedsiębiorstw mogą powoływać komisje kwalifikacyjne. Zaleca się, aby w skład tych komisji wchodził przedstawiciel czynnika społecznego.

§ 10. 1. Artykuły pełnowartościowe oferuje się do sprzedaży po cenach aktualnie obowiązujących, artykuły niepełnowartościowe — po cenach odpowiadających ich rzeczywistej wartości.

2. Do cen artykułów przeznaczonych do upłynnienia nie wolno doliczać dodatkowych kosztów (np. kosztów zaopatrzenia, transportu itp.).

3. Przedsiębiorstwo oferując artykuły jednostkom upłynniającym zbędne i nadmierne zapasy udziela rabatu od ceny sprzedaży, przy czym rabat ten powinien być zróżnicowany zależnie od trudności zbycia artykułu i nie może wynosić mniej niż marża handlowa. W stosunku do artykułów niepełnowartościowych, rabat nie może być niższy niż marża przewidziana dla tych samych lub podobnych artykułów pełnowartościowych.

4. Artykuły mogą być zaoferowane jednostkom upłynniającym (ust. 3) na warunkach komisju.

§ 11. Zobowiązuje się właściwych ministrów do:

- 1) tworzenia w miarę potrzeby przedsiębiorstw wyspecjalizowanych w upłynnianiu remanentów, działających w ramach organizacji zbytu,
- 2) tworzenia — w ramach organizacji zbytu lub w ramach przedsiębiorstw wyspecjalizowanych — składów lub punktów sprzedaży detalicznej do obrotu zbędnymi zapasami,
- 3) reaktywowania komórek upłynnienia zapasów w tych organizacjach zbytu, w których jest to konieczne i celowe,

- 4) wyposażenia przedsiębiorstw wyspecjalizowanych w środki obrotowe na poziomie nie niższym niż w organizacjach zbytu,
- 5) wprowadzenia w regulaminach premiowania personelu kierowniczego przedsiębiorstw odpowiednich obosrżeń na wypadek stwierdzenia niewłaściwej gospodarki zapasami.

§ 12. Minister Handlu Wewnętrznego poleci przedsiębiorstwu „Bazar” oraz wytypowanym przedsiębiorstwom handlu detalicznego przyjmowanie zgłoszonych przez przemysł niepełnowartościowych zapasów artykułów konsumpcyjnych, nadających się ewentualnie do sprzedaży detalicznej dla ludności, również na warunkach komisji.

§ 13. 1. Prezes Narodowego Banku Polskiego i Dyrektor Banku Inwestycyjnego zapewnią niskooprocentowane kredyty jednostkom zbytu i przedsiębiorstwom wyspecjalizowanym na finansowanie zapasów artykułów przyjętych do upłynnienia.

2. Upoważnia się oddziały banków finansujących do występowania z wnioskami o pozbawienie premii za nieprawidłową działalność w zakresie gospodarki zapasami (§ 11 pkt 5).

III. Jednorazowa akcja specjalna.

§ 14. 1. Państwowe przedsiębiorstwa przemysłowe, budowlano-montażowe i komunikacyjne sporządzą do dnia 30 czerwca 1959 r. wykazy zbędnych zapasów.

2. Za zbędne zapasy w jednorazowej akcji specjalnej należy uważać:

- 1) w zakresie materiałów zaopatrzeniowych — artykuły całkowicie nieprzydatne dla przedsiębiorstwa ze względu na bieżący lub przewidziany program produkcyjny,
- 2) w zakresie półwyrobów, oprzyrządowania nieznormalizowanego i materiałów w przerobie wewnętrznym — artykuły przygotowane do określonej produkcji, która została ostatecznie zaniechana, jeżeli artykuły te nie mogą być wykorzystane ani do produkcji obecnie wykonywanej, ani do produkcji planowanej,
- 3) w zakresie wyrobów gotowych — artykuły wyprodukowane przynajmniej przed rokiem, których sprzedaży nie przewiduje się w ciągu bieżącego roku, a jeśli chodzi o artykuły sezonowe — do końca najbliższego sezonu.

3. W wykazach (ust. 1) należy ująć tylko zbędne zapasy według określenia podanego w ust. 2, nagromadzone w przedsiębiorstwie i objęte spisem inwentaryzacyjnym sporządzonym w okresie do 31 grudnia 1958 r., a zalegające w magazynach w dniu sporządzenia wykazu.

4. Wykazy, obok danych dotyczących nazwy, ilości, ceny, wartości itp., powinny zawierać określenia wyjaśniające:

- 1) czy artykuł jest pełnowartościowy, czy niepełnowartościowy, ewentualny stopień zużycia,
- 2) szacunkową cenę i wartość rzeczywistą, wynikającą ze stopnia zużycia lub innych nieatrakcyjnych dla nabywców cech, jeśli odbiega ona od ceny ewidencyjnej,
- 3) okres zalegania.

§ 15. 1. Prawidłowość sporządzenia wykazu zbędnych zapasów (§ 14) powinna być skontrolowana przez aktywny społeczny, powołany przez radę robotniczą. W szczególności należy sprawdzić zgodność wykazu ze stanami z natury i podanymi w kartotece, a w razie ujawnienia różnic — wszcząć postępowanie wyjaśniające zgodnie z obowiązującymi przepisami.

2. Prawidłowość sporządzenia wykazu powinna być również wrywkowo skontrolowana przez oddział banku finansującego.

§ 16. 1. Ujawnione zbędne zapasy według ich wartości ewidencyjnej powinny być wyodrębnione w ewidencji od zapasów pozostałych.

2. Jeżeli przedsiębiorstwo zdecyduje się zużyć na własne potrzeby wyodrębnione ewidencyjnie zapasy zbędne (ust. 1), zużycie ich może nastąpić wyłącznie według ich wartości ewidencyjnej.

§ 17. Na sfinansowanie wyodrębnionych ewidencyjnie zbędnych zapasów bank może udzielić kredytu oprocentowanego według normalnej stopy procentowej, uzależniając udzielenie tego kredytu od prawidłowego wykonania zadań związanych z ujawnieniem i zagospodarowaniem zbędnych zapasów przez zainteresowane przedsiębiorstwa.

§ 18. 1. Przedsiębiorstwa powinny uaktualniać dane dotyczące zgłoszonych już do upłynnienia zapasów, np. co do stopnia ich zużycia lub ceny, oraz zgłaszać do sprzedaży zbędne zapasy dotąd nie oferowane w trybie obowiązujących przepisów (część II niniejszej uchwały).

2. Jednostki nadrzędne (zjednoczenia) powinny bieżąco kontrolować w drodze inspekcji prawidłowość przebiegu ujawniania i upłynnienia zbędnych zapasów i, nie naruszając obowiązującego trybu sprzedaży, wskazywać przedsiębiorstwom sposoby zagospodarowania tych artykułów w danej branży przemysłowej.

§ 19. 1. Dla zakwalifikowania artykułów nie nadających się do upłynnienia lub zużycia przedsiębiorstwa powinny postąpić zgodnie z przepisami § 9.

2. Decyzje o złomowaniu lub zniszczeniu wydają:

- 1) dyrektor przedsiębiorstwa — odnośnie do zapasów, których łączna wartość ewidencyjna nie przekracza 50.000 do 200.000 zł,
- 2) dyrektor zjednoczenia (jednostki równorzędnej) — odnośnie do zapasów, których łączna wartość ewidencyjna nie przekracza 50.000 do 1.000.000 zł,
- 3) minister — odnośnie do zapasów, których łączna wartość ewidencyjna przekracza kwoty ustalone dla zjednoczenia (jednostki równorzędnej).

3. Właściwi ministrowie określą limity dla przedsiębiorstw i zjednoczeń (jednostek równorzędnych) w granicach ustalonych w ust. 2 pkt 1 i 2 w zależności od wielkości i warunków tych przedsiębiorstw i zjednoczeń (jednostek równorzędnych).

§ 20. Straty powstałe na skutek sprzedaży, złomowania lub zagospodarowania w inny sposób zbędnych zapasów obciążają fundusz statutowy przedsiębiorstwa. W ten sposób skutki akcji upłynnienia zbędnych zapasów objętych wykazem spowodowane:

- 1) sprzedażą po cenach niższych od cen ewidencyjnych,
- 2) udzieleniem rabatów jednostkom upłynniającym (§ 10 ust. 3),
- 3) złomowaniem lub zniszczeniem,

nie będą wpływały na wysokość wyników działalności przedsiębiorstwa.

§ 21. 1. Ministrowie mają obowiązek ustalić formy koordynacji i nadzoru w zakresie prawidłowości przebiegu akcji specjalnej upłynnienia zbędnych zapasów.

2. W terminach: 30 września 1959 r., 31 marca 1960 r., 30 września 1960 r. i 31 marca 1961 r. właściwi ministrowie przedstawiają Komitetowi Ekonomicznemu Rady Ministrów sprawozdania o przebiegu wykonania przepisów niniejszej uchwały.

§ 22. Przepisy niniejszej uchwały nie dotyczą zapasów celowo zgromadzonych na podstawie odrębnych uchwał lub innych aktów normatywnych.

§ 23. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: J. Cyrankiewicz